

A szövetkezetekről szólva, Bánffy Miklós szavaira reflektál. Felhossa az osztrák államvasut fogyasztási szövetkezetének példáját, amelynél kereskedőket alkalmaztak, nem középiskolát végzett hivatalnokokat. És az árukat még sem tudták olcsóbban adni, mint a kereskedők, sőt némely esetben drágábban is adták. Mi volt az oka ennek?

Az, hogy a szövetkezet nem árulhat olyan luxus-cikkeket, amelyeken a kereskedő 200—500 százalékos nyereséget és így találja meg a maga számításait. A kereskedőket szövetkezetekkel pótolni nem lehet, egyik sem zárja ki a másikat, de egymás mellett szépen ellehetnek. (Helyeslés.) Elhangzottak a drágaságról itt más hozzászólások, de az a kérdés nem alkalmas arra, hogy itt tárgyalassék.

Összefoglalva szavait, kijelenti, hogy az önálló vámterület alapján állók is elfogadhatják azt a szerződést, mert jobbat ők sem köthetnek, ha majd sikerült az önálló vámterületet megcsinálniuk és mert a Romániának adott ellenértékek semmiesetre se túlságosak. Kéri a javaslat elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

(Haller, Mezőssy.)

Haller István: Polémizál Szerényi tegnapi beszédével. Szerényi miniszter úr... (Zajos derűtlenség.) Pardon, képviselő úr, tegnap azt mondotta, hogy a magyar iparnak hivatása a keleti piac elfoglalása. Szerintem a magyar ipar sokkal hazafiasabban felelne meg hivatásának, ha a magyar piacot igyekeznék elfoglalni.

Az lenne ideális állapot, ha a magyar mezőgazdaság termékei a vámbelföldön fogyasztatnának el és nem lenne szükség a magyar mezőgazdaságra nézve káros behozatalra.

A huszbehozatal folytán beálló drágaságot csupán a spekuláció okozta. (Ugy van!) Nálunk az élelmiszerek ára sohasem esik, ha a mezőgazdasági termékek ára csökken. Itt van az az illegális haszon, amelyre tegnap Szerényi rámutatott. Fentartja azt az álláspontot, hogy a kormány ne lépje túl a titkos egyezményben Darányi által megállapított kontingenst. A szövetkezeteket védi Sándor Pállal szemben. A szövetkezetek célja a versenyt szabályozni a kereskedelemben és a kereskedőket kényszeríteni, hogy áruikat tisztességes áron adják.

Országos állatbiztosító-szövetkezet létesítését kívánja és elfogadván Mezőssy határozati javaslatát, megszavazza pártja nevében a szerződést is, azzal a kikötéssel, hogy a kormány semmiképpen sem haladja túl az abban megállapított kontingenst.

Az elnök az ülést tíz percre fölfüggeszti.

Szünet után

Mezőssy Béla szólal föl a szerződéshez. Elfogadja a javaslatot, mert annak visszautasítására nem találja elég indokoltnak azt, hogy a többség padjairól ellenzéki padra került. Mégis válaszolni kíván elsősorban Hieronymi kereskedelmi miniszter mai beszédjére. A miniszter kissé túlságosan megindokolta a szerződés elfogadására irányuló kérését. A mostani időkben, amikor a Balkán-szerződés több állammal megkötve nincs és például a szerződésből olyan nyilatkozatok hangzottak el, hogy az abban foglaltak a magyar kormányra nézve kedvezőlenebbek, mint a román szerződés, ilyen időben nem alkalmas a kormány részéről olyan nyilatkozatot tenni, amely szerint a szerződésben adott ellenértékek ránk nézve túlságosan kedvezőek. Mikor kormányon voltunk, alkalmunk volt osztrák férfakkal tárgyalni, ezek bizony előttünk nem valami kedvező kijelentést tettek erre vonatkozólag.

Fapp Géza előadó zárszavai után a Ház nagy többséggel általánosságban elfogadta a javaslatot.

Ezután a Ház a javaslatot a Károlyi Mihály gróf, illetve Mezőssy Béla által benyújtott módosítások figyelembevételével részleteiben is elfogadta.

A javaslat harmadszori olvasását holnapra tűzték ki.

(Az alelnökök fizetése.)

Bujanovics Gyula, a gazdasági bizottság előadója terjesztette be a bizottság jelentését a képviselőházi alelnökök tiszteletdíja tárgyában. A Ház a javaslatot vita nélkül elfogadta és az alelnököknek személyenként évi tizenkétezer korona tiszteletdíjat szavazott meg.

Ezután a Ház véglegesen igazolta Rudnay Béla mandátumát.

Az ülés két órakor ért véget.

Szerb konviktus Szegeden.

— Segélyt kérnek a várostól. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi szerb egyház tudvalevőleg nagyobb szabású építkezéseket eszközöl mostanában az úgynevezett szerb negyedben, a Somogyi-utca tiszaparti tömbjén. Az öreg szerb templom tornyát már le is bontották, kétemeletes bérházat is építenek, meg egy új, modern iskolát. Ilykép jelentékeny kiadásokba elegyedtek a szegedi szerbek, akiknek építkezési akciója bővül egy szélesebbkörű szerb akcióval, avval nevezetesen, amely Szegeden egy szerb konviktus létesítését tűzte ki céljául.

Az egyik ügy, az első, szorosan szegedi ügy, a második, a konviktus építése szélesebb arányú, amennyiben nagyobb szerb nemzetiségű vidék ifjúságát koncentrálja Szegedre. Ugyanezért a két ügyet el kell választani egymástól s a kettőt külön-külön az alábbiakban ismertetjük:

A szegedi szerb egyházközség nagy költségen renováltatja régi szegedi templomát s új iskolát és kétemeletes bérpalotát építtet a templommal szemben. A bérpalota és az iskola már tető alatt van, ellenben a templom torony nélkül áll, mert a régi tornyot lebontották s újat építenek a helyébe. A templom épületének renoválása különben kívül és belül folyamatban van.

A szegedi egyházközség annak idején küldöttségileg tisztelt György dr. polgármesternél, akit szóval és írásban arra kért, hogy nagyarányú építkezéseihez eszközöljön ki a várostól *huszezer korona segélyt*. A polgármester természetesen szívesen fogadta a küldöttséget és a kérelmet s a tanács bele is bocsátkozott annak tárgyalásába.

A tárgyalás során némi kis pikantéria állott elő. A város tanácsa ugyanis nem zárkózik el a kérelem pártolásától, egyszerűen azért, mert minden felekezeti támogatása hatóságikötelesség. Azonban arra az álláspontra helyezkedett Szeged város magisztrátusa, hogy a szerb egyházközségnek *iskola- és bérházépítésre nem ad, illetve nem javasol segélyt*, ellenben a templom teljes átalakításának anyagi segélyezését elősegíti a törvényhatósági bizottság olyképp, hogy erre a célra *tizezer koronát* szavaztat meg, amit költségvetésszerűen biztosít a szerb egyházközségnek husz éven át, évi ötszáz koronával.

A tanács költségvetést kért az építendő egyháztól, mely azt be is terjesztette. Eszerint a szegedi szerb templom építése *negyvenkét-negyvenhatezer koronába* kerül. A város mérnöksége és számvetősége most számítja át a költségvetést s ha megállapítja, hogy a templom építése valóban így magas összegbe kerül, akkor előterjesztést tesz a közgyűlésnek a tizezer korona segély kiutalása iránt.

A másik ügy, a szegedi szerb konviktus építése, egészen különálló amattól. A krassószörényi szerb határőrséget megszüntették s egy vagyonközség alakult, mely átvette a határőrség vagyonát. Ez a vagyonközség akar Szegeden szerb konviktust létesíteni, melyben száz szerb fiut fog elhelyezni, a délvidéki szerbség köréből.

A vagyonközség választmánya pénteken Szegeden ülést tartott, Medve Zoltán dr. krassószörényi főispán, a vagyonközség kormánybiztosának elnöklete alatt. Az ülésen a választmány következő tagjai vettek részt: Lukács Szilárd, Nesity Mihály, Jankovics Dusan, Halarszky Sándor, Bodoni Miklós, Kiss Antal, Szeged város hatósága részéről pedig Lázár György dr. polgármester és Gaál Endre dr. közművelődési tanácsos. A mai ülés csak előértekezlet volt, melyben körvonalazták, hogy a vagyonközség az internátus céljára Szeged városától megfelelő telket és egyéb segélyt kér. A délután folyamán a választmányi tagok hosszas tárgyalást folytattak Gaál Endre dr. tanácsnokkal, a tárgyalás eredménye azonban még nem végleges és nem való a nyilvánosság elé.

Lázár György dr. polgármester délből ebédet adott a szerb vendégek tiszteletére a Gedóban.

Az ebéden a vendégeken kívül Gaál Endre dr. tanácsos, Szimonidesz István trencsényi piarista főgimnáziumi igazgató és Lázár László dr. máv. fogalmazó vettek részt.

Fordulat a bánválság ügyében.

— Fölösztetik a horvát országgyűlést? —

(Saját tudósítónktól.) A király tudvalevően nem fogadta el Tomasich Miklós horvát bán lemondását és evvel a váratlanul kitört válság új stádiumba jutott. Tanácskozás tanácskozást követ. A horvát-szerb koalíció *hajlandó a békekötésre*, amelyet egy új kompromisszummal valószínűleg meg is fognak pecsételni. A bán most Budapesten van. Reggel érkezett Zágrábból és a délelőtti folyamán hosszasan konferált Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnökkel a miniszterelnöki palotában. Félhivatalos jelentést nem adtak ki erről a konferenciáról s épen azért olyan hírek terjedtek el, mintha a válság komoly stádiumba jutott volna.

E verziók szerint a bán azért utazott a fővárosba, hogy utasításokat kérjen a miniszterelnöktől. Khuen-Héderváry és a bán ugyanis azt hitték, hogy a horvát koalíció a választásoktól tartván, minden nagyobb vita nélkül elfogadja a bán békefeltételeit. A horvát koalíció többsége hajlandó is volt erre, azonban a kisebbség olyan makacs ellenzést fejtett ki a napok óta folyton tartó képviselői értekezleteken, hogy a horvát képviselők, bár a *békepártiak többségben vannak*, nem mertek dönteni. Ezenkívül a bán Horvátországban állítólag olyan információkat kapott, hogy a választások elrendelése esetén a horvát koalíció nagy többséggel kerül ki a választásokból. Ezeket jött jelenteni a miniszterelnöknek és utasítást kért a tekintetben, hogy a béke érdekében tehet-e újabb koncessziókat, vagy pedig haladéktalanul rendeli-e el a választásokat? A miniszterelnök álláspontja az, hogy a tárgyalásokat huzzák el lehetőleg őszig és energikus lépéseket csak akkor fogantatson a bán.

Evvel az információval szemben Zágrábból érkezett távirat a helyzetet sokkal kedvezőbbnek és enyhébbnek mutatja. A megbízható forrásból érkezett tudósítás a következő:

A koalíció éjjel tartott ülésén az összes szavazatokkal egy ellen határozatot fogadott el, mely alapul fog szolgálni egy, *a bánal kötendő új kompromisszumra*. Ezt a határozatot ma délelőtti véglegesen megszövegezik és válaszol a bán levelére, elküldik neki. Hogy mi van a határozatban, azt egyelőre titkolják, de híre jár, hogy a határozat tenorja abban az irányban mozog, hogy a bán el nem fogadott lemondása révén a *régi paktum érvénytelenné* vált és új helyzet állott elő. Most tehát *mindkét félnek szabadkeze van és a koalíció hajlandó a bánal tárgyalásba bocsátkozni*.

Zágrábból jelentik: A koalíció határozatát ma délelőtti szövegezték meg véglegesen és a következő levélben adták a bán tudtára:

Ekszcenciás Uram! Vonatkozással ekszcenciádnak e hónap 25-éről keltezett s Tuszkán György elnök urhoz intézett levelére, a horvát-szerb koalíció bátorodik a következőkben válaszolni: Minthogy öfelsége legfelsőbb döntése által, amelylyel nagyméltóságod lemondását nem fogadta el, a *nagyméltóságod és a horvát-szerb koalíció között 1910. január 25-én Budapesten megkötött paktum megszűnt és nagyméltóságod tárgyalásokat kíván folytatni új állapot megállapítása iránt*, — a horvát-szerb koalíció kijelenti, hogy *nagyméltóságod kormányával szemben minden tekintetben szabad kezet tart fenn* magának, de készségesen *hajlandó nagyméltóságoddal tárgyalásba lépni*, hogy az új megállapodás alapjai és e megállapodás végrehajtásának biztosítékai megtaláltassanak. Tuszkán, a horvát-szerb koalíció elnöke.

Éjjel jelenti tudósítónk: A Tomasich Miklós bán és a horvát képviselők között kitört válság ügyében ma délután rendkívüli minisztertanácsot tartottak a kabinet tagjai. A minisztertanácson Tomasich horvát bán is részt vett és referált a horvát helyzetről. Mint értesülünk, a horvát országgyűlést a kitört válság miatt legközelebb *fölösztetik* és kiírják az új választásokat.